

Esélyegyenlőséggel kapcsolatos legfontosabb jogszabályok összefoglalója¹

Jogszabály megnevezése, száma: Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.)

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

Az egyenlő bánásmódot az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) hivatott megvalósítani. A törvény kimondja, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása állami kötelezettség, kifejezett célja a hatékony jogvédelem biztosítása, vagyis minden ember azon jogának védelme, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen.

A törvény **hatálya kiterjed:** a magyar államra, a helyi és kisebbségi önkormányzatokra és ezek szerveire, a hatósági jogkört gyakorló szervezetekre, a Magyar Honvédségre és a rendvédelmi szervekre, a közalapítványokra, a köztestületekre, valamint munkavállalók és munkáltatók érdekképviselői szervezeteire, a közszolgáltatást végző szervezetekre, a közoktatási és a felsőoktatási intézményekre, a szociális, gyermekvédelmi gondoskodást, valamint gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személyekre és intézményekre, a muzeális intézményekre, a könyvtárakra, a közművelődési intézményekre, az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárakra, a magánnyugdíjpénztárakra, az egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatókra, a pártokra, valamint egyéb, az előzőekben fel nem sorolt költségvetési szervekre. Ezen túlmenően **az egyenlő bánásmód követelményét köteles betartani**, aki előre meg nem határozott személyek számára szerződés kötésére ajánlatot tesz vagy ajánlattételre felhív, vagy aki az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben szolgáltatást nyújt vagy árut forgalmaz, vagy az állami támogatás felhasználása során létrejövő jogviszonyai tekintetében az állami támogatásban részesülő egyéni vállalkozó, jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, valamint a munkáltató a foglalkoztatási jogviszony során. **Nem terjed ki a törvény hatálya** a családjogi jogviszonyokra, a hozzátartozók közötti jogviszonyokra, a vallási közösség hitéleti tevékenységével közvetlenül összefüggő jogviszonyra, valamint az egyesületek, a jogi személyek, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek tagjai közötti, a tagsággal összefüggő jogviszonyokra.

Az Ebktv. a hátrányos megkülönböztetés öt formáját rögzíti és tiltja: közvetlen diszkrimináció, közvetett diszkrimináció, zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás.

Közvetlen diszkrimináció vagy közvetlen hátrányos megkülönböztetés történik, ha egy személy vagy csoport kedvezőtlenebb bánásmódban részesül az ún. védett tulajdonsága miatt, mint más, vele összehasonlítható helyzetben lévő személy. A törvény szerint ilyen tulajdonságok különösen, de nem kizárólag az egyén

- neme,
- faji hovatartozása,
- bőrszíne,
- nemzetisége,
- nemzetiséghez való tartozása,

¹ Készült: az „együtt-es-ély” – a Szolnoki járás településeinek területi együttműködése az esélyegyenlőség biztosításában c. ÁROP-1.A.3-2014-2014-0053 sz. projekt keretében

Jogsabály tartalma, rövid összefoglalása

- anyanyelve,
- fogyatékosága,
- egészségi állapota,
- vallási vagy világnézeti meggyőződése,
- politikai vagy más véleménye,
- családi állapota,
- anyasága (terhessége) vagy apasága,
- szexuális irányultsága,
- nemi identitása,
- életkora,
- társadalmi származása,
- vagyoni helyzete,
- foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- érdekképviselőhöz való tartozása,
- egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője.

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés valósul meg például, ha férfiakat és nőket eltérően kezelnek, vagy egy munkahelyre valakit fogyatékosága miatt nem vesznek fel, pedig az adott munkát el tudná végezni.

Közvetett diszkriminációnak vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amely látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelel, de olyan követelményeket támaszt, amely a fent meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz. A közvetett diszkrimináció látszólag megvalósítja az egyenlő bánásmód követelményét, tehát látszólag ugyanolyan feltételeket támaszt, de a feltételeknek egy adott csoport nyilvánvalóan kisebb számban képes megfelelni, tehát hátrányt okoz.

Közvetett hátrányos megkülönböztetés valósul meg például, ha egy munkakör betöltéséhez olyan magassági és súly követelményeket állítanak, amelynek nyilvánvalóan csak a férfiak tudnak megfelelni, vagy amikor a munkáltató a részmunkaidős dolgozókat sújtja hátrányos intézkedésekkel, hiszen a nők nagyobb arányban foglalkoztatottak részmunkaidőben.

Zaklatás akkor valósul meg, ha a védett tulajdonsággal rendelkező személyekkel szemben – e tulajdonságuk miatt – olyan, emberi méltóságot sértő magatartást tanúsít valaki, amelynek célja vagy hatása, hogy velük szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet alakuljon ki.

Példa: rossz magatartású cigány tanulót hatósági fellépéssel fenyegetnek.

Jogellenes elkülönítés akkor történik, amikor a fenti tulajdonságai alapján egyes személyeket, vagy személyek egy csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától – anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné – elkülönítenek.

Példa: Leggyakrabban hazánkban a cigány tanulók elkülönített oktatása valósít meg jogellenes elkülönítést, de előfordult, hogy fogyatékos vagy egészségkárosodott gyermekeket különítették el oktatási intézmények.

Megtorlás, győtrelemokozás vagy hátrányokozás akkor történik, ha megkülönböztetés miatt fellépő, eljárást indító, illetve arról információt szolgáltató személyt a diszkrimináció elleni fellépése miatt éri hátrány.

Ilyen például, ha egy munkáltató azért rúgja ki alkalmazottját, mert az alkalmazott az egyenlő bánásmód megsértése miatt a hatósághoz fordult a munkahelyen történt jogsértés miatt, vagy ilyen ügyben tanúskodott.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt az állampolgárok az **Egyenlő Bánásmód**

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

Hatósághoz (EBH) fordulhatnak, és nyújthatnak be kérelmet. Az EBH vizsgálatot folytat annak megállapítására, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését vizsgáló hatósági eljárás akkor indítható meg, ha a jogsértésről való tudomásszerzéstől számított egy év, és a jogsértés bekövetkezésétől számított három év még nem telt el. Ha a hatóság megállapította az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, akkor

- a) elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését,
- b) megtilthatja a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását,
- c) elrendelheti a jogerős határozatának – a jogsértő nyilvános adatainak kivételével személyazonosításra alkalmatlan módon – nyilvános közzétételét,
- d) bírságot szabhat ki, vagy
- e) külön törvényben meghatározott jogkövetkezményt alkalmazhat.

A törvény részletesen szabályozza az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítését a következő területeken: foglalkoztatás, szociális biztonság és egészségügy, lakhatás, oktatás/képzés, áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele.

Továbbá az Ebktv. rendelkezett arról is, hogy a települési önkormányzatoknak 5 évre szóló, ún. **helyi esélyegyenlőségi programot** kell elfogadniuk, melynek során felméri a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok helyzetét, és a feltárt problémák érdekében szükséges intézkedéseket.

A törvény szabályozza a társadalmi felzárkózást szolgáló európai uniós társfinanszírozású projektek keretében a felzárkózást elősegítő megélhetési támogatás nyújtásának feltételeit is.

Jogszabály megnevezése, száma: Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.)

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

A törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

A törvény kimondja, hogy az államnak olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékoságukból fakadó terheik csökkenthetőek; a tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni sajátos szükségleteiket, és figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek; meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.

A törvény a fogyatékos személyt a következőképpen azonosítja: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

A fogyatékos személyek számára biztosítani kell a számukra akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetet, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. Így például a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját beviszheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. A törvény rögzíti azt is, a közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre, ill. hogy közhasználatú parkolóban a

közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára külön parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

A törvény tartalmazza, hogy a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatást kell biztosítani, melynek célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez. Összege 19.500 Ft, de ha az érintett halmozottan fogyatékos, vagy a súlyosan fogyatékos személynek az önkiszolgálási képessége teljesen hiányzik, ez az összeg elérheti a 24.000 Ft-ot. Az ún. **fogyatékosági támogatásra** a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személyek jogosultak, akik látási, hallási, értelmi, mozgásszervi fogyatékossgal, vagy halmozott fogyatékossgal élnek. Megállapítását és folyósítását az illetékes megyei kormányhivatal végzi. Egyes esetekben a támogatás megszűnik vagy szünetel, pl. ha más típusú támogatásban részesül az illető, vagy felülvizsgálaton nem jelenik meg, vagy Európai Unión kívüli országba távozik hosszabb időre. A támogatást a bentlakásos intézményben lakó súlyosan fogyatékos cselekvőképtelen személy számára is biztosítani kell.

A törvény rögzíti, hogy az Országgyűlés által a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének megteremtéséhez szükséges intézkedések megalapozása érdekében elfogadott Országos Fogyatékosügyi Programban (a továbbiakban: Program) foglaltakat az egészségügyi, foglalkoztatási, szociálpolitikai, oktatási, közlekedési tervezésben, továbbá a településfejlesztésben, valamint az egyéb állami tervezés körébe tartozó döntés meghozatala során érvényre kell juttatni.

Jogszabály megnevezése, száma: A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi II. törvény (Sztv)

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

A törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

Az ellátások formái:

Pénzbeli ellátások:

- a) **Időskorúak járadéka:** a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A jogosultsági feltételek életkortól és jövedelemtől függően eltérőek lehetnek, a nyugdíjkorhatárt betöltött személyek jogosultak igényelni.
- b) **Aktív korúak ellátása:** a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek, akinek maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat, továbbá megfelel egyéb feltételeknek.
- c) **Ápolási díj:** a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Hozzátartozó igényelheti, amennyiben állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi.
- d) önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján a képviselő-testület **települési támogatás** nyújt, különösen
  - 1) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
  - 2) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

3) a gyógyszerkiadások viseléséhez,

4) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére **rendkívüli települési támogatást** köteles nyújtani.

Természetben nyújtott szociális ellátások:

- a) **Köztemetés:** az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről a települési önkormányzat gondoskodik, ha nincs vagy nem lehető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. A települési önkormányzat a rendeletében szabályozottak szerint a térítési kötelezettség alól részben vagy egészben különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén mentesítheti az eltemettetésre köteles személyt.
- b) **Közgyógyellátás:** a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre, rehabilitációs gyógyászati ellátásokra.
- c) **egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság:** szociális rászorultság alapján a járási hivatal hatósági bizonyítványt állít ki az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából. A bizonyítvány hatályossága 1 év.

Szociális szolgáltatások:

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások:

- a) **falugondnoki (600 fő alatt) és tanyagondnoki (70-400 fő) szolgáltatás:** célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.
- b) **étkeztetés:** a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani – különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt – a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodni kell
- c) **házi segítségnyújtás:** az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátás saját lakókörnyezetben történő biztosítása, a házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy személyi gondozást kell nyújtani az előzetesen megállapított ún. gondozási szükséglet alapján.
- d) **családsegítés:** a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.
- e) **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:** saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
- f) **közösségi ellátások:** a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott ún. alacsonyküszöbű ellátás
- g) **támogató szolgáltatás:** célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása,

Jogsabály tartalma, rövid összefoglalása

elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása (pl. szállító szolgálat működtetése)

h) **utcai szociális munka:** az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérése, szükség esetén ellátásának kezdeményezése, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtétele.

i) **nappali ellátás.**

A személyes gondoskodás keretébe tartozó *szakosított ellátások:*

a) **ápolást, gondozást nyújtó intézmény:** ide tartozik az idősek otthona, a pszichiátriai betegek otthona, a szenvedélybetegek otthona, a fogyatékos személyek otthona, valamint a hajléktalanok otthona. Az egyes ellátások igénylésének speciális feltételeit a jogszabály részletesen meghatározza.

b) **rehabilitációs intézmény:** a bentlakók önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

c) **lakóotthon:** nyolc-tizenkettő (-tizennégy) pszichiátriai beteget vagy fogyatékos személyt, illetőleg szenvedélybeteget befogadó intézmény, amely az ellátást igénybevevő részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

d) **átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény:** ideiglenes jelleggel, legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak (időskorúak gondozóháza; fogyatékos személyek gondozóháza; pszichiátriai betegek átmeneti otthona; szenvedélybetegek átmeneti otthona; éjjeli menedékhely; hajléktalan személyek átmeneti szállása)

e) **támogatott lakhatás:** a fogyatékos személyek, a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően, az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosítja.

A törvény rögzíti ezen túlmenően az ellátások igénybevételenek módját, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogait (pl. az ellátottak jövedelmi helyzetének vizsgálata milyen mértékű lehet), az egyes ellátotti csoportok speciális jogai (pl. a fogyatékos személyek jogainak érvényesülésének biztosítását), ill. a szociális szolgáltatást végzők jogait, az ellátásra jogosultak érdekvédelmének biztosítását.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért **térítési díjat** kell fizetni, de a fenntartó ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat, aki jövedelemmel nem rendelkezik és vagyona sincs.

A helyi önkormányzat, illetve a társulás, valamint a Kormány, illetve más állami szerv **a szociális szolgáltatást** vagy a pihenéshez való jog érvényesülését szolgáló szolgáltatást egyházi vagy más, nem állami szervvel, egyházi fenntartóval vagy nem állami fenntartóval kötött **ellátási szerződés útján** is biztosíthatja.

Jogszábaály megnevezése, száma: a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény**Jogszábaály tartalma, rövid összefoglalása**

E törvény értelmében nemzetiség minden olyan – Magyarország területén legalább egy évszázada honos – népcsoport, amely az állam lakossága körében **számszerű kisebbségben** van, a lakosság többi részétől **saját nyelve, kultúrája és hagyományai** különböztetik meg, egyben olyan **összetartozás-tudatról** tesz bizonyosságot, amely mindezek megőrzésére, történelmileg kialakult közösségeik érdekeinek kifejezésére és védelmére irányul.

A nemzetiségi jogok és kötelezettségek vonatkozásában nemzetiséghez tartozik az a Magyarországon lakóhellyel rendelkező személy, **aki magát valamely nemzetiséghez tartozónak tekinti és ezen nemzetiséghez tartozását az e törvényben meghatározott esetekben és módon kinyilvánítja.**

Minden nemzetiség jogosult arra, hogy nemzetiségi közösségként létezzen és fennmaradjon.

Minden nemzetiségi közösségnek és nemzetiséghez tartozó személynek **joga van**

- a) a szülőföldjén való zavartalan boldoguláshoz, a saját, a szülők, ősök születési vagy lakhelyének kultúrájához, hagyományaihoz való kötődés szabadságához és oltalmához;
- b) az óhazával való zavartalan kapcsolattartáshoz.

A nemzetiséghez tartozók **nyelvhasználatának feltételeit az állam biztosítani köteles.**

Nemzetiséghez való tartozás miatt **tilos az egyenlő bánásmód követelményének** bármilyen **megsértése.**

A nemzetiségi önkormányzatok alapvető feladata a nemzetiségi érdekek védelme és képviselete a nemzetiségi önkormányzati feladat- és hatáskörének gyakorlásával. A nemzetiségi önkormányzatok közvetlen választással jönnek létre, és önállóan gazdálkodnak.

Valamely nemzetiséghez való tartozás kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga. A nemzetiséghez való tartozás kérdésében **nyilatkozatra senki sem kötelezhető**, azonban törvény vagy egyéb jogszábaály egyes nemzetiségi jogok gyakorlását az egyén nyilatkozatához kötheti.

A nemzetiséghez tartozó személynek joga van:

- a) anyanyelvének szabad használatához szóban és írásban, történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismeréséhez, ápolásához, gyarapításához, továbbadásához;
- b) megtanulni anyanyelvét, részt venni anyanyelvű köznevelésben, oktatásban és művelődésben;
- c) az oktatási esélyegyenlőséghez és a kulturális szolgáltatásokhoz, amelyet az állam hatékony intézkedésekkel elősegíteni köteles;
- d) nemzetiségi voltával kapcsolatos személyes adatok védelméhez külön törvényben meghatározottak szerint.

E törvény értelmében nemzetiségnek minősül: a bolgár, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a roma, a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán.

Jogszábaály megnevezése, száma: a gyermekek védelméról és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

Jogszábaály tartalma, rövid összefoglalása

A törvény célja, hogy megállapítsa azokat az **alapvető szabályokat**, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott **ellátásokkal és intézkedésekkel** segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséról és megszüntetéséról, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnöttek társadalmi beilleszkedéséról.

A **gyermeknek joga** van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez. A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

A gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, és ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon jogairól, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon meghallgassák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék.

A **gyermek kötelessége** különösen, hogy

- a) gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselöjével, gondozójával együttműködjön,
- b) képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,
- c) tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától

A **gyermeki jogok védelme** minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselétének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik. A gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást –, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják, működtetése állami és önkormányzati feladat.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. A pénzbeli ellátás havi összege – gyermekenként – az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka, szociális helyzet alapján kérelmezhető.

b) gyermekétkeztetés,

c) gyermektartásdíj megelőlegezése: ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította vagy van olyan külföldi bíróság, vagy más hatóság által hozott jogerős határozat, amelyet a Magyarországon élő gyermek javára nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján kell végrehajtani, és a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani – feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét.

d) otthonteremtési támogatás célja a nevelésbe vételből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutásának, tartós lakhatása megoldásának elősegítése.

A személyes gondoskodás igénybevétele – ha e törvény másként nem rendelkezik – önkéntes, az ellátást

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

igénylő kérelmére történik.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó **gyermekjóléti alapellátások**:

a) gyermekjóléti szolgáltatás: olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

b) gyermekek napközbeni ellátása (a bölcsőde, a hetes bölcsőde; a családi napközi, a családi gyermekfelügyelet, a házi gyermekfelügyelet, az alternatív napközbeni ellátás, gyermekek átmeneti gondozása)

A személyes gondoskodás keretébe tartozó **gyermekvédelmi szakellátások**:

a) otthont nyújtó ellátás,

b) utógondozói ellátás,

c) területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedések**:

a) hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,

b) védelembe vétel,

c) családbafogadás,

d) ideiglenes hatályú elhelyezés,

e) nevelésbe vétel,

f) nevelési felügyelet elrendelése,

g) utógondozás elrendelése,

h) utógondozói ellátás elrendelése,

i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A gyermekvédelmi rendszer működéséhez szükséges pénzügyi fedezetet a központi költségvetés és az önkormányzat hozzájárulása biztosítja, amit az igénylő által fizetendő térítési és gondozási díj egészít ki.

Jogszabály megnevezése, száma: a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

A törvény célja a családok anyagi biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés támogatása és a magyar nemzet népesedéspolitikai céljainak megvalósítása érdekében meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.

A **családnak nyújtott ellátások** az állam részéről biztosított olyan támogatások, amelyek elismerve a család és a gyermekvállalás fontosságát – jövedelmi helyzetétől függetlenül – **a gyermeket nevelő szülőt illetik** meg. A többgyermekes, a gyermeket egyedül nevelő, továbbá a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő családokra neheztől terhek ellensúlyozása céljából, továbbá esélyegyenlőségük elősegítése érdekében a családtámogatási rendszer egyes elemei differenciáltak.

A **családtámogatási ellátások** a következők:

a) **családi pótlék**

- *nevelési ellátás*: nevelési ellátási jogosultság a még nem tanköteles gyermekekre tekintettel, a gyermek

Jogszabály tartalma, rövid összefoglalása

tankötelessé válása évének október 31-éig áll fenn.

- *iskoláztatási támogatás*: a tanköteles gyermekre tekintettel a gyermek tankötelessé válása évének november 1-jétől a tankötelezettség teljes időtartamára, valamint a tankötelezettsége megszűnését követően közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermekre (személyre) tekintettel annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a gyermek (személy) a huszadik – a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogyatékosági támogatásra nem jogosult, de sajátos nevelési igényű tanuló esetében huszonharmadik – életévét betölti. (javítóintézetben nevelt gyermek, súlyos fogyatékos gyermek esetén a tv. ettől eltérő rendelkezést állapít meg)

A gyermek után járó családi pótlék csak egy jogosultat (szülőt) illet meg. Összege a gyermekek száma és a gyermeket nevelők száma alapján eltérő.

b) gyermekgondozási támogatás

- *gyermekgondozást segítő ellátásra* jogosultság gyermek 3. életévének betöltéséig, vagy ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig, tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig áll fenn.
- *gyermeknevelési támogatás* jogosult, aki saját háztartásában három vagy több kiskorú gyermeket nevel. A gyermeknevelési támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévének betöltésétől a 8. életévének betöltéséig jár. A gyermeknevelési támogatásban részesülő személy kereső tevékenységet heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat.

c) anyasági támogatás

Anyasági támogatásra jogosult a szülést követően az a nő, aki várandóssága alatt legalább négy alkalommal – koraszülés esetén legalább egyszer – várandósgondozáson vett részt. (az örökbefogadó szülőt, ill. gyámot is megilleti külön feltételek esetén) Az anyasági támogatás – gyermekenkénti – összege azonos a gyermek születésének időpontjában érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének 225%-ával, ikergyermekek esetén 300%-ával. Az anyasági támogatás megállapítása iránti kérelmet a szülést követő hat hónapon belül lehet benyújtani.

Az egyes ellátások iránti kérelmet elbíráló szerv a fővárosi, ill. a megyei kormányhivatal, ill. a külön jogszabályban meghatározott családtámogatási kifizetőhely.

Szolnok, 2015. november 30.